Broeder - missionaris Henri Vangierdegom

Luc Haeghebaert

Voor de missionarissen stelde de vraag naar de geldigheid van hun zending zich minder dan voor andere kolonialen. Zij steunden zich op de positieve en dwingende evangelietekst: '*Gaat en onderwijst...*' en voelden zich zeker van hun zaak[1].

Lichtervelde kende zoals de meeste andere Vlaamse gemeenten een groot aantal missionarissen die overal in de derde wereld actief waren. Het ligt echter voor de hand dat er meest zendelingen naar Belgisch Congo trokken.

Zo ook broeder Henri Vangierdegom.

Hij wordt in 1892 op het Iepershoekje geboren als zoon van Napoleon Vangierdegom en Mathilde Sercu in een gezin dat 8 kinderen zal tellen. Wanneer vader in 1896 overlijdt, worden de kinderen in het weeshuis geplaatst en opgevoed door de kloosterzusters. Dit verklaart ongetwijfeld het feit dat er uit het gezin 2 kloosterzusters en een missionaris zullen voortkomen. Bovendien bleef een derde dochter ongehuwd en werd ze huishoudster bij diverse priesters.

Henri besluit al vroeg dat hij priester-missionaris wil worden. Hij volgt daarvoor lessen in Turnhout maar moet omwille van gezondheidsproblemen vroegtijdig zijn humaniorastudies beëindigen. Toch is zijn idealisme niet aangetast en kiest hij, wanneer de weg naar het priesterschap niet langer voor hem openligt, er voor om broeder van Scheut te worden.

Op 19 juni 1910, amper 18 jaar oud, treedt hij binnen in de orde van Scheut en moet omwille van die jeugdige leeftijd nog enige tijd wachten om naar de missie te vertrekken. Op 14 mei 1914 is het dan zover[2]. Hij kan vertrekken naar de missie van Kasai in Belgisch Congo.

Bouwen wil hij en bouwen zal hij, zowaar hij Henri heet[3]. En Scheut biedt hem de kans. Eenmaal ter plaatse ontpopt Vangierdegom zich tot één van de grote kerkbouwers van de orde van Scheut. Kerken, kloosters, scholen en seminaries bouwt hij in Ndemba, Lusambo, Kabinda en Ndekesha, Kabwe, Tshilundu en Katende. Tussen 1937 en 1947 is hij hoofd van de drukkerij in Bunkonde.

Heemkundige Kring Karel Van de Poele

---

1 Uit DELVAL, Nestor.: Schuld in Kongo?, Davidsfonds, Leuven, 1966 p. 11.

2 Het Missiealbum van de Dekenij Torhout uit 1950 vermeldt 16 december 1911 als datum van zijn afreis naar Congo.

3 De heilige Henricus (Keizer Hendrik II van Duitsland) leefde rond het jaar 1000 en liet op talloze plaatsen in zijn keizerrijk kerken bouwen. Henri Vangierdegom deed dus de naam van zijn patroonheilige alle eer aan.

Zijn familie in Lichtervelde was nauw verbonden met de fanfare Sint-Cecilia-De Zwaan en wellicht valt hieruit zijn ijver te verklaren om ook een lokaal muziekkorps op te richten.

Pas in 1926 komt broeder Henri opnieuw naar Lichtervelde en vindt hij zijn familie terug. Hij logeert bij broer Leon en ziet er voor de eerste keer zijn nichtje Gertrude, toen al elf jaar oud. Na een rustperiode van enkele maanden trekt hij op 18 september 1926 opnieuw naar Belgisch Congo.

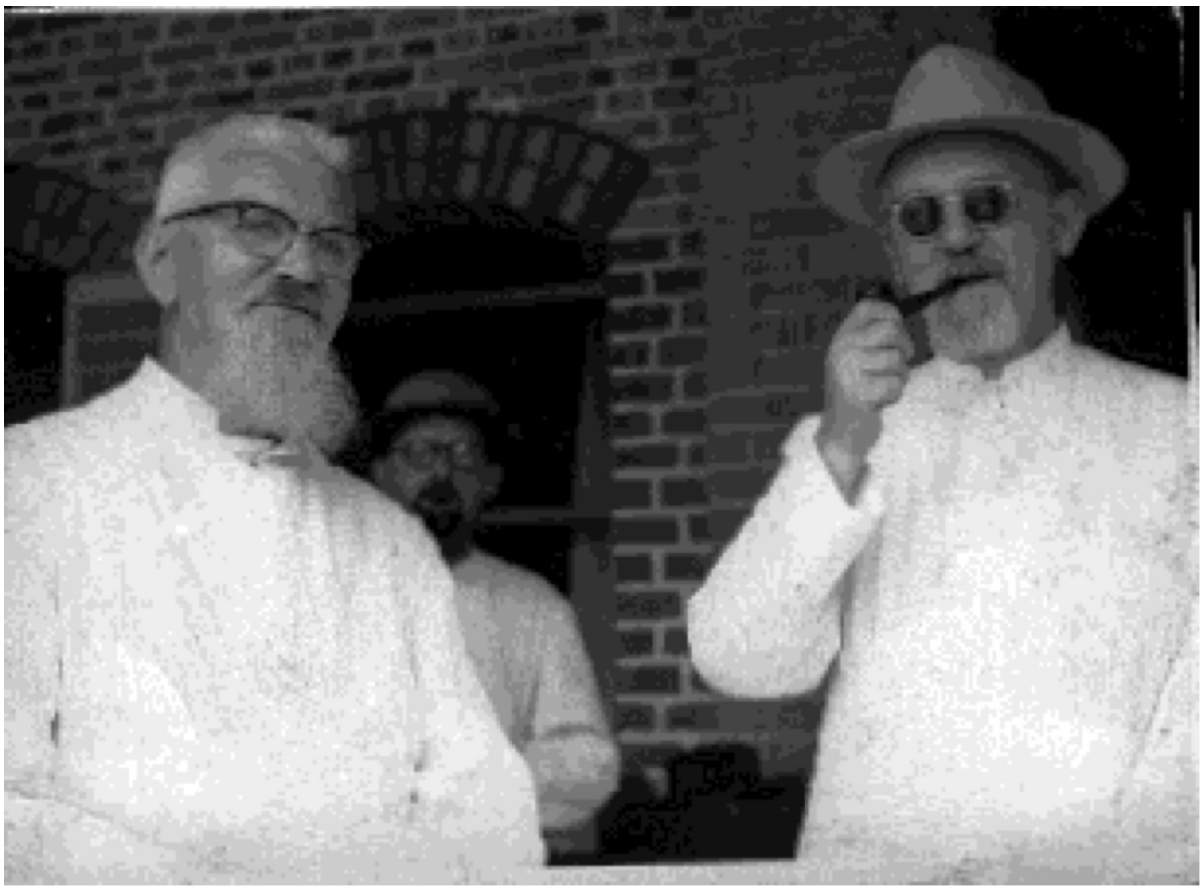

Links op de foto broeder Henri Van Gierdegom met zijn neef pater Sercu, overste van de missies van Scheut (rechts).

Aan zijn neef Arsène belooft hij om een reisverslag bij te houden en hij houdt zich nauwgezet aan die belofte[4]. Aan de hand van dit document kunnen we zijn reisroute reconstrueren en ons rekenschap geven van wat zo'n onderneming in die tijd betekende. Henri is maar liefst 7 weken onderweg vooraleer hij zijn missiepost bereikt. De Congoboot vertrekt op 18 september uit Antwerpen. De reis gaat langs Brest, de golf van Gascogne, Tenerife, waar een eerste maal halt gehouden wordt, Senegal, Guinea, Liberia… Op 30 september passeren zij de Evenaar. Kort daarna, op 4 oktober, varen ze de Congostroom op en meren 's anderendaags aan in Matadi. De bootreis heeft meer dan 2 weken geduurd. Uit zijn reisverslag blijkt dat er niet minder dan 24 missionarissen mee reizen met hetzelfde schip: een Jezuïët, twee paters Do-

4 Voor het gedetailleerde reisverslag, zie VANDEWALLE, G.: Broeder-missionaris Henri Vangierdegom vertelt, Lichtervelde, eigen beheer.

minikanen, twee witte paters, twee Redemptoristen, twee zusters van Liefde, vijf zusters Franciscanessen en niet minder dan tien Scheutisten.

Nu wacht hem nog een reis van 5 weken om in zijn missiepost te geraken. De reis in Congo zelf duurt langer dan de reis van België naar Congo. Eerst gaat het per trein naar Kinshasa en dan weer per rivierboot naar de Kasai-provincie. Klokvaste verbindingen zijn in die dagen natuurlijk onbestaande en het duurt veertien dagen eer er een boot vertrekt. De reis duurt tot 15 november, dus nog maar eens drie weken erbij. Nog is hij niet op zijn eindbestemming. Nu volgen nog 3 dagreizen per auto tot in Luluaburg waar hij de Lichterveldse pater Van Oost ontmoet[5]. De laatste 60 kilometer dient hij per fiets af te leggen op zeer slechte wegen met diverse lekke banden als gevolg. Op 20 november, 53 dagen na zijn vertrek, komt hij dan eindelijk in zijn missiepost aan. Van een onderneming gesproken!

Broeder Henri zal op zijn post blijven tot de onlusten van 1960 uitbreken. De orde van Scheut beslist dat de ouderen -Henri is inmiddels 68 geworden- uit veiligheidsoverwegingen naar België moeten terugkeren.

De brief die Henri toen aan zijn zuster Margriet schrijft, geeft zeer goed de sfeer weer die er leefde bij de Belgische missionarissen in die woelige tijden.

'. . . 't Is dus beslist: de oude moeten hier zien weg te komen omdat hun benen het zouden begeven als het er op aan komt in massa te vluchten. De jongeren gaan proberen om het nog wat uit te houden. Vroeger zou ik mijne terugkomst naar België met vreugde gemeld hebben, nu doe ik het met tranen in de ogen. Hoe hard het ook valt, wij moeten gehoorzamen.

Wij nemen hier met drie of vier man het vliegtuig, woensdag a.s. en zullen langs Brazzaville, de hoofdstad van Frans Congo moeten vliegen; van daaruit, als het mogelijk is, zal ik U een telegram zenden en laten weten wanneer wij in België landen. Wij mogen juist het noodzakelijke meenemen, anders worden wij vastgezet.

Hebt gij over enige dagen geen brief van mij ontvangen waarin ik mijn bezorgdheid uitsprak waar ik nu zal moeten terecht komen als ik thuis ben? Ik kan Leon en Sylvie toch geen last aandoen. Gij moet daar eens op peinzen. Ik heb het droevig nieuws over Sylvies ziekte ontvangen en heb aanstonds een H. Mis laten doen voor haar welzijn.

Ik zal U verder alles mondelings vertellen. Laat het weten aan gans de familie dat ik afkom en ook niet vergeten het te melden bij mijn goede vrienden Debaillies.

Grietje, tot ziens dan. Voor het eerst wenste ik nu veertig jaren jonger te zijn om, spijts alles, hier nog te helpen redden wat er te redden is. Arme Congo!

Aan allen mijn beste groeten,

Met alle hartelijkheid

Uw broer Henri.'

Heemkundige kring Karel Van de Poele

---

5 Oscar Van Oost (1877 - 1948) was Lichterveldenaar en Scheutist, net als Vangierdegom. Hij was reeds sedert 1909 in Congo en zou er blijven tot aan zijn dood te Lusambo in 1948.

In 1971 gaat Henri nog eens terug naar ‘zijn’ Congo. Nu gaat de reis per vliegtuig. De vlucht duurt 'slechts' 10 uur, gevolgd door een binnenlandse vlucht van 4 uur naar Kananga. In nog geen vijftig jaar tijd was er op mobiliteitsvlak enorm veel gewijzigd. Henri moet er tot zijn spijt vaststellen dat er veel van het geleverde werk verloren gegaan is en dat (op zijn zachtst uitgedrukt) het land er zeker niet op vooruit gegaan is sedert 1960.

Broeder Henri maakte zich in zijn laatste levensjaren nog verdienstelijk als klokken- en horlogemaker bij de missionarissen van Scheut en overleed in het rusthuis van de Scheutisten te Schilde op 26 september 1977.

Heemkundige kring Karel Van de Poele